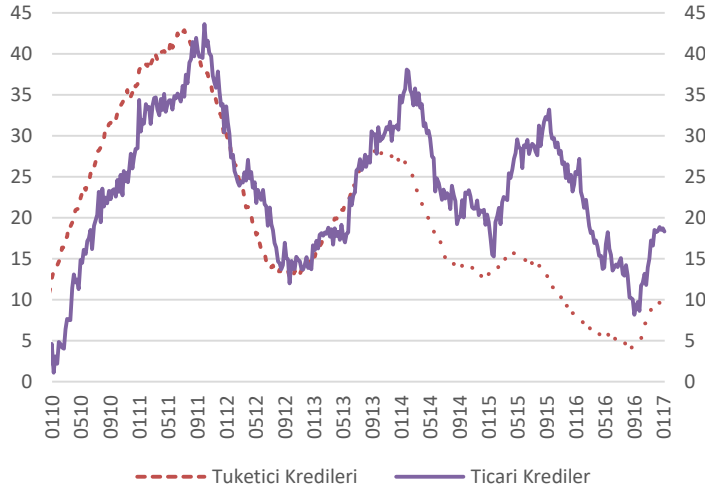


## 9. Kredi Gelişmeleri

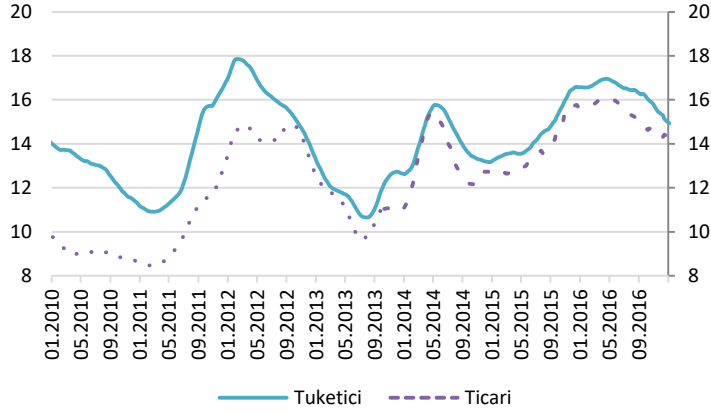
Kredilerdeki büyüme 2011 yılında yüzde 40'ı aşmış 2012 yılında uygulanan sıkı para politikası sayesinde yüzde 15'e kadar düşse de yurtdışı finansmanında önemli ölçüde bolluk yaşanan ve dolayısıyla faizlerin düşme trendinde olduğu bu dönemde tekrar artmaya başlamıştır. 2013 yılının sonlarından itibaren özellikle tüketici kredilerindeki hızlı artışa tepki olarak TCMB ve BDDK makroihtiyati tedbirler almaya başlamıştır. Takip eden dönemde yurtdışındaki para politikası gelişmeleri ve ülkemizdeki siyasi hadiseler neticesinde kredi büyümesinde ciddi bir düşüş yaşanmıştır. Yüksek faizler, sıkı finansal tedbirler ve siyasi belirsizlikler neticesinde 2016 yılı içinde tüketici kredilerindeki büyüme yüzde 5'e kadar inmiş daha sonra BDDK'nın kredi piyasasını genişletici uygulamalara geçmesi ve bankaların özellikle tüketici kredisi vermelerinin özendirilmesi neticesinde 2016 yılının son çeyreğinden itibaren toparlanmaya başlamıştır (Grafik-9.1). Aynı dönemde kredi yükümlülüklerinde yapılan iyileştirmeler ve TCMB'nin faiz indirimleri sayesinde kredi faizlerinde de düşüş yaşanmıştır (Grafik-9.2).

Grafik-9.1: Tüketici ve Ticari Kredileri Büyümesi (yıllık,yüzde)



Kaynak: TCMB

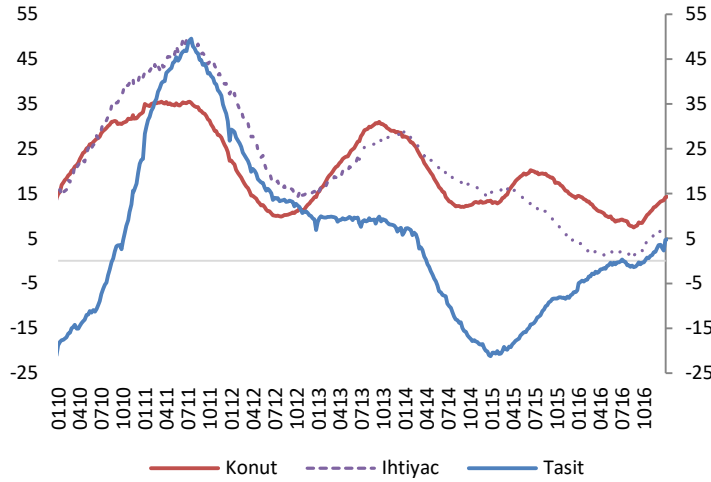
Grafik-9.2: Kredi Faizleri



Kaynak: TCMB

2016 yılının son çeyreğinde gözlemlediğimiz kredi büyümesi tüketici kredilerinin bütün alt kalemlerine yansımış olup özellikle konut piyasasındaki yönlendirmeler ve kampanyalar neticesinde konut kredisi büyümesi sene sonunda yüzde 15 civarında gerçekleşmiştir (Grafik -9.3). Bu durumun konut piyasasındaki satışları artırdığı düşünülmektedir. Bununla beraber hanehalkı borçluluğunun belli bir seviyeye ulaşmış olması ve benzer sebeplerle konut kredilerinin GSYH'ye oranının son yıllarda sabit kalması konut kredilerinde son dönemde gerçekleşen toparlanmanın devamının gelmeyebileceğini işaret etmektedir. Enflasyonun yüzde 8 olduğu ve ekonominin yüzde 5 büyüdüğü bir dönemde konut kredilerinin GSYH oranında büyümesi yüzde 13'lük bir artışa karşılık gelmektedir. Bu büyümenin konut kredilerindeki denge değerini ifade ettiği değerlendirilmektedir.

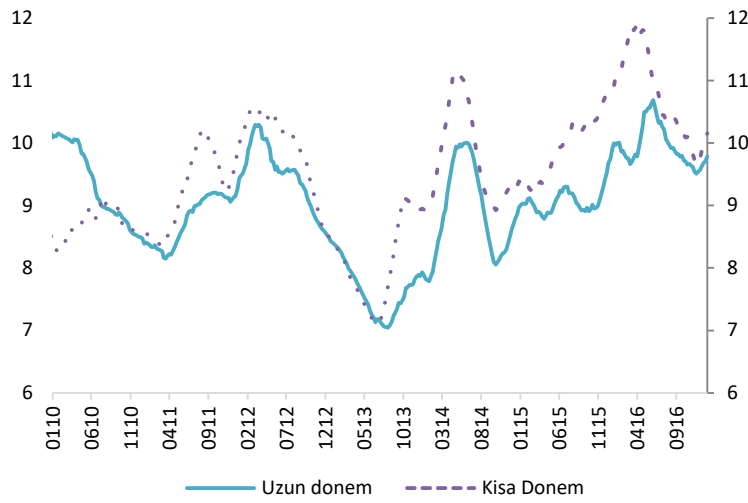
Grafik-9.3: Tüketici Kredileri Büyüme Oranları (Yıllık, yüzde)



Kaynak: TCMB

Mevduat faizleri ise 2013 yılının ortalarından itibaren yukarı yönlü bir seyir izlemiştir. TCMB'nin faiz koridorunun üst bandını düşürerek sıkı para politikasını terketmeye başladığı 2016 yılı başından itibaren düşüş yaşamıştır (Grafik -9.4). Bu düşüşte hükümetin kamu bankaları için getirdiği mevduat faiz limitleri de etkili olmuştur. Bununla beraber tasarruf oranlarının düşük olması ve dış fonlamadaki maliyetlerin artması bankaları mevduat toplama yarışına sevk etmekte ve bu da mevduat faizlerinin düşmesinin önünde bir engel olarak durmaktadır.

Grafik-9.4: Mevduat Faizleri



Kaynak: TCMB

Kredi koşullarındaki değerlendirmesini yaptığımız sıkılık 2017 yılı büyümesi için hem üretim hem de hanehalkı tüketimi açısından bir sınır oluşturmaktadır. Her ne kadar BDDK kredilere ilişkin makroihtiyati tedbirlerde çeşitli indirimlere gitmiş olsa da bunun kredi büyümesini canlandırması için kredi talebinin canlı olması gerekmektedir. Ekonomik belirsizliklerin arttığı bir dönemde kredi talebinin de ciddi oranda daraldığı bilinen bir gerçektir. Buna ilaveten 2015 yılının ortalarından itibaren geri ödeme tarihi 90 günü geçmiş olan kredilerin toplam krediler içindeki payı (takipteki kredilerin oranı) artmaktadır. (Grafik 9.5). Ekonominin yavaşladığı dönemlerde ani ödeme sıkıntısı ihtimali göz önünde bulundurularak şirketlerin ve hanehalkının borçlarındaki artışın dikkatle izlenmesi gerekmektedir.

Bununla beraber Ekonomi Koordinasyon Kurulu'nun 8 Aralık 2016'da aldığı kararlar bu riskleri azaltıcı yönde olması beklenebilir. Bu kararlara göre Kredi Garanti Fonu tarafından verilecek Hazine destekli kredilerde miktar 250 milyar TL'ye yükseltilmiştir. Hazine bunun yüzde 7'lik miktarını doğrudan garanti kapsamına alarak muhtemel bir ödeme krizine karşı bir duvar

oluşturmuştur. Ayrıca KOBİlere uygun koşullarda kredi desteği verilmesi de teminat sıkıntısı içinde olan küçük işletmenin bu engeli aşmasını sağlayacaktır. Bu ve benzer tedbirlerin ekonomik belirsizliklerin elverdiği ölçüde kredileri canlandıracağı değerlendirilmektedir.

Grafik-9.5: Takipteki Kredilerin Toplam Kredilere Oranı (Yüzde)

